

Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları¹

Fatih Akman*

*Sorumlu yazar: Milli Savunma Üniversitesi Bando Astsubay MYO, Üfleme ve Vurmalı Çalgılar Bölümü, Ankara, Türkiye.
e-Mail: fthakman@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4176-2194>

DOI 10.12975/rastmd.2021919

Özet

Bu çalışmada, bestelediği 85 marş, 32 orkestra eseri ve aralarında halk müziği, sanat müziği, hafif müzik ve yabancı marşların da bulunduğu 80 orkestra düzenlemesinin yanı sıra yazmış olduğu kitap ve çalgı metotlarıyla Türk müzik tarihinin bir dönemine damgasını vuran Deniz Bando Yarbey Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları incelenmiştir. Askerlik yaşamı boyunca Deniz Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri bünyesinde bulunan çeşitli bandolarda şef ve öğretmen olarak görev yapan Arman, yurt içinde ve yurt dışında çeşitli müzik kurumlarının oluşturulması sürecinde önemli roller üstlenmiştir. 1933-1937 ve 1938-1942 yılları arasında iki kez gittiği Afganistan'da ilk çoksesli batı müziği teşkilatını ve bando okulunu kuran Arman, ülkemizin köklü müzik eğitim kurumlarından biri olan Bahriye mızıkasının beşinci kez açılması sağlamıştır. Türk marş repertuarının büyük bir bölümünü oluşturan bestecinin eserleri armoni, ezgi, karşı ezgi, bas yürüyüşü, bas ezgisi, form, orkestrasyon ve dinamik müzik diliyle hem nicelik hem de nitelik bakımından günümüz Türk marşlarının karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır. Besteci, 1917 yılından itibaren bandolar için bestelediği operet, fantezi ve uvertür gibi büyük formulu yapıtlarıyla yalnızca ülkemizde değil aynı zamanda tüm dünyada bando repertuarının gelişimine katkı sağlamıştır. Arman'ın yaşamına ilişkin birincil kaynakların ilk kez yayınlandığı bu çalışma bu yönüyle de bir ilk olma özelliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Halit Recep Arman, Türk askerî müziği, marş, bando

Giriş

Türklerde askerî müzik tarihinin geçmişi, Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerine kadar gitmektedir (Gazimihal, 1957: 4). İslamiyet öncesi dönemde askerî törenler ile savaşlarda sıklıkla kullanılan ve “tuğ vurma” olarak adlandırılan askerî müziği icra eden topluluğa “Tuğ Takımı” denilmiştir. Temel olarak sancak/bayrak, davul ve zilden oluşan Tuğ Takımı, çeşitli kaynaklarda ilk askerî müzik topluluğu olarak kabul edilmektedir (Gazimihal, 1955: 1-5). İslamiyet döneminde “Tablhane”, Osmanlı döneminde ise “Mehterhane” adını alan Türk askerî müzik kurumları 19. yüzyılın başlarına kadar devletin resmî müzik kurumu olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. 18. Yüzyılın sonunda III. Selim ile başlayan ancak nihai halini

II. Mahmut döneminde alan ıslahat çalışmaları, başta ordu olmak üzere birçok alanda etkisini göstermiştir. Bu dönemde Yeniçeri Ocağı kaldırılmış² yerine Avrupa orduları örnek alınarak ‘Asâkir-i Mansure-i Muhammediye’ adıyla yeni bir ordu teşkilatı kurulmuştur. Askerî alanda gerçekleştirilen bu değişim etkisini müzik alanında da göstermiştir. Yeni ordunun eğitimi için Avrupa’dan getirilen subayların isteğiyle boru trümpet takımları kurulmuş, yürüyüş

1 Bu çalışma, büyük ölçüde Fatih Akman'ın 2012 yılında yazdığı “Halit Recep Arman'ın Çoksesli Türk Müziğinin Gelişimine ve Armoni Orkestrası Repertuarına Katkıları” başlıklı yüksek lisans tezine dayanmakla birlikte son yıllarda elde edilen yeni veriler çerçevesinde revize edilerek hazırlanmıştır.

2 Yeniçeri Ocağı, Vak'a-i Hayriyye adı verilen olaylar neticesinde 17 Haziran 1826 yılında kaldırılmıştır (TDV, Vak'a-i Hayriyye maddesi).

eğitimi bu müzik topluluklarının eşliğinde gerçekleştirilmiştir (Çağlak ve Filiz, 2018: 41). Gazimihal'e göre (1955: 59) Fransız askerî müzik teşkilâtında yer alan boru trampet (tambour majör) sistemi örnek alınarak kurulan ve boru eğitmenliğine Vaybelim Ahmet Ağa'nın, trampet eğitmenliğine ise trampetçi Ahmet Usta'nın getirildiği boru trampet takımı, Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasının üçüncü gününde düzenlenen törende yer almıştır³. Gazimihal'e göre (1955: 41, 60) ilk bando teşkilatı ise Hüsrev Paşa'nın seraskerliği döneminde teşkil edilmiş ve başına Fransız Manguel getirilmiştir. Böylece Osmanlı'da ilk çoksesli müzik teşkilatının temelleri atılmıştır. Manguel'in ardından, 17 Eylül 1828 tarihinde İstanbul'a gelen ve "Osmanlı Saltanat Muzıklarının Baş Ustakârı" unvanı alan İtalyan bando şefi Giuseppe Donizetti göreve getirilmiş, bando teşkilatı baştan sona değiştirilerek "Musika-yı Hûmayun" adıyla anılan ilk çoksesli müzik kurumuna dönüştürülmüştür (Gazimihal, 1955: 41-42).

Osmanlı'nın ilk çoksesli müzik kurumlarının sayısı Musika-yı Hûmayun teşkilatının ardından hızla artmaya başlamıştır. 1831 yılında Bahriye bünyesinde kurulan Mahmudiye Mızıkası⁴, 1887 yılında yine bahriye bünyesinde kurulan Bahriye Sıbyan Mızıkası, 1891 yılında İstanbul'da Zeki Paşa tarafından kurulan Tophane-yi Âmire Mızıkası gibi bandolar Osmanlı döneminin önemli askerî müzik kurumları arasında gelmektedir (Akman, 2020: 64-65).

3 Gazimihal'in anlatımına göre kurulan boru trampet takımı ilk görevini, 17 Haziran 1826 tarihli Vak'a-i Hayriyye'den üç gün sonra yani 20 Haziran 1826 tarihinde gerçekleştirmiştir.

4 Mızıkâ ve bando kelimeleri eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

19. yüzyılda Osmanlı'da özellikle askerî kurumlar bünyesinde gelişen çok sesli müzik ile birlikte Musika-yı Hûmayun başta olmak üzere çeşitli bandolarda görev yapan yerli ve yabancı pek çok besteci ile bando şefi yazmış oldukları çeşitli formlardaki eserleriyle Türk askerî müzik repertuarına önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu bestecilerden biri de yazmış olduğu marş, uvertür, fantezi, vals, tango, operet ve orkestra düzenlemeleri ile çoksesli müzik repertuarına katkıda bulunmuş olan ve günümüzde çeşitli tören ve konserlerde en çok çalınan popüler Türk marşlarının bestecisi olan Deniz Bando Yarbay Halit Recep Arman'dır.

Türk Deniz Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri bünyesinde bulunan birçok bando ve müzik okulunun kuruluşunda görev yapan Arman, 1933-1937 yılları arasında Afgan Ordu Bando Teşkilatını kurmak amacıyla Afganistan'da görevlendirilmiş, 1938-1942 yılları arasında ise ikinci kez gittiği Afganistan'da Ordu Mızıkâ Mektebinin kurulmasını sağlayarak batı nota sistemini ülkeye getirmiş, birçok öğrenci yetiştirmiş ve yazdığı Farsça müzik nazariyatı kitapları ile Afgan çoksesli müziğinin kurumsallaşmasına öncülük etmiştir. Afganistan Kraliyet Bandosu için şeflik ve bando öğretmenliği kursları açan Arman aynı zamanda Afgan Milli Marşını da bestelemiştir. 1955 yılında Deniz Mızıkâ Sınıf Okulu'nu kuran Arman, burada 12 yıl "Başöğretmen" sıfatıyla birçok öğrencinin yetişmesine katkı sağlamıştır.

Yapılan literatür taramalarında Halit Recep Arman hakkında birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan bazıları tanıtıcı nitelikteki kısa biyografi

çalışmaları ya da otobiyografi şeklinde olup genel askerî müzik tarihi anlatımının bir parçası olarak yer almaktadır. Mahmut Ragıp Gazimihal tarafından yazılan “Türk Askerî Müzikaları Tarihi” adlı kitapta, Arman’ın Afganistan’a gönderilmesi ve Afganistan’da yapmış olduğu çalışmalara dair kısa bir bilgi yer almaktadır (Gazimihal, 1955: 238). Halit Recep Arman tarafından 1958 yılında yazılan “Tarihte Bahriye Müzikaları” adlı kitapta ise bahriye bünyesinde kurulan çeşitli bando ve müzik okullarının tarihsel süreç içindeki gelişimine yer verilmiştir. Arman bu çalışmasında bahriye bandolarının tarihi dışında, öğrencilik yıllarından ilk mesleki tecrübelerine, Afganistan görevlerinden çalışmış olduğu çeşitli bandolara kadar pek çok alanda kendi yaşantısı hakkında açıklamalarda bulunmuştur (Arman, 1958). Diğer taraftan Arman’ın yaşamı, meslek yaşantısı, sanatçı kişiliği ve yapıtlarına ilişkin daha ayrıntılı çalışmalarında bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmalar sırasıyla şunlardır: “Türk Marşları” (Üngör, 1965: 45), “Büyük Marş Bestekârı İlk ve Tek Bando Generalimiz Halit Recep Arman” (Üngör, 1981: 24-27), “Cumhuriyet Döneminde Çoksesli Türk Askerî Müziğimizin Gelişmesinde Etkili ve Önemli Olan Bir İsim: Halit Recep Arman” (Tekin, 2003: 144-158), “Bando Yarıbay Halit Recep Arman’ın Afganistan’da askeri müzik alanında bando çalışmaları ve besteleri” (Tekin, 2020: 2444-2470), “Bando Müziğinde THM Etkisi” (Bilgin, 2010), “Türk Marşının Babası, Afganlar’ın Donizetti’si” (Antep, 2011), “Halit Recep Arman’ın Çoksesli Türk Müziğinin Gelişimine ve Armoni Orkestrası Repertuarına Katkıları” (Akman, 2012), “1933-1942 Yılları Arasında Çoksesli Müziğin Afganistan’da Kurumsallaşması ve Halit Recep Arman’ın Bu Sürece

Katkıları” (Akman, 2018). Yapılan literatür incelemelerinde Arman’ın yaşamına ilişkin bilgilerin çoğunlukla bestecinin yazmış olduğu Tarihte Bahriye Müzikaları başlıklı kitabında yer alan verilere dayanmakta olduğu görülmüştür. Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran en önemli özellik ise verilerin çoğunlukla İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı Tarihi Deniz Arşivi Şube Müdürlüğü ve MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi’nde yer alan birincil kaynaklara dayandırılmasıdır.

Yöntem

Tarihsel müzikoloji⁵ alanında yapılan bu çalışmada, yöntem olarak eleştirel biyografi yazımından yararlanılmıştır. Renders’e (2008: 100) göre biyografi çalışmaları “anma” (commemorative) ve “eleştirel” (critical) olarak iki temel gereksinim çerçevesinde ele alınabilir. Buna göre anma amaçlı biyografi çalışmaları genellikle incelenen kişinin itibarının pekiştirilmesini amaçlamaktadır. Bu tür çalışmalarda ele alınan kişi çoğunlukla yaşadığı sosyal çevreden bağımsız olarak yazarın subjektif bakış açısı çerçevesinde ele alındığı için çoğu zaman bilimsel değil edebî bir değer taşımaktadır. Diğer taraftan eleştirel biyografi yazımında ise hakkında yazılan kişi içinde bulunduğu toplum, dönem ve çevre koşulları ile birlikte ele alınırken, yazar da objektif bir tavır sergilemeye çalışır (Renders, 2008: 101-101). Antropoloji, tarih

5 Guido Adler “The Scope, Method, And Aim of Musicology” başlıklı makalesinde, müzikoloji çalışmalarını ‘sistemantik’ ve ‘tarihsel’ alan olarak iki alt kategori altında ele alır. Buna göre sistemantik alan; armoni, ritim ve melodi gibi teorik konuların yanı sıra estetik, pedagoji ve etnografi gibi alanları incelerken tarihsel alan ise dönemleri, toplumları, ekolleri ve sanatçıları da içeren müzik tarihi çalışmaları ile müzik paleografisi (notasyon) ve çalgı tarihi gibi alanları inceler (aktaran Muggleston, 2010: 14-15).

ve edebiyat gibi çeşitli disiplinlerde sıklıkla kullanılan biyografik yöntem, müzikolojinin kurucularından biri olarak kabul edilen Guido Adler tarafından 1885 yılında yazılan “The Scope, Method, And Aim of Musicology” başlıklı makalede tarihsel müzikolojinin yararlandığı bir alt disiplin olarak ele alınmaktadır (aktaran Mugglestone, 2010: 9). Adler’e göre biyografi çalışmaları aracılığıyla bestecinin fiziksel özellikleri, eğitimi, çalışma prensipleri, çevresinin etkisi, meslek yaşantısındaki sanatsal konumu, duygusal yaşamını derinden etkileyen olaylar, beste yapma biçimi, diğer sanat dallarına karşı tutumu, etik ve kültürel bakış açısı gibi bestecinin sanatsal yönlerini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen çeşitli faktörlere açıklık getirilebilir (aktaran Mugglestone, 2010: 10). Bu bağlamda çeşitli dokümanların yanı sıra mülakat ve müzikal analizler gibi farklı verilerle desteklenen tarihsel müzikoloji alanındaki bu çalışmada, Halit Recep Arman’ın biyografisi eleştirel bir bakış açısıyla ele alınarak yalnızca besteciye ait bir yaşam öyküsünün sunulması değil aynı zamanda bir dönemin ve bir toplumun müzikle olan ilişkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Bulgular

Halit Recep Arman’ın Yaşamı Bahriye Dönemi

Halit Recep ARMAN, 1902 yılında beş çocuklu bir ailenin üçüncü ve tek erkek çocuğu olarak İstanbul’un Üsküdar semtinde dünyaya gelmiştir. Babası Mehmet Aslan Bey fırıncı, Annesi Hasibe Azize Hanım ise ev hanımıdır. Arnavut kökenli olan Arman’ın ailesi mübadele yıllarında Yanya’dan İstanbul’a göç etmiş ve Üsküdar’ın Bülbülderesi mahallesine yerleşmiştir. Beşiktaş’ta fırın işleten baba Mehmet Aslan’ın işten eve dönerken

vapurdan düşerek hayatını kaybetmesi üzerine Halit Recep Arman dört kız kardeşi ile yetim kalmış ve 1917 yılında Bahriye Mızıka Okulu’na girene kadar küçük yaşta ailesinin geçimini üstlenmek zorunda kalmış, bu dönemden sonra mezun olana kadar okulun erzak yardımlarıyla ailesinin geçimine katkı sağlamaya devam etmiştir (Kaynak kişi: Türkay Arman).

Tir-i Müjgân okul gemisinde açılan Bahriye Mızıka Okulu⁶, beş kişiden oluşan ilk dönem öğrencileri ile 15 Ocak 1916 tarihinde eğitime başlamıştır. 1917 yılında mızıka okulunun ikinci sınıfı açılmış ve aralarında Halit Recep Arman’ın da bulunduğu 20 öğrenci bu sınıfa alınmıştır. Arman, yapılan sınav sonucu sekiz arkadaşıyla birlikte sınıf atlayarak ikinci sınıfa geçmiş ve okula giriş tarihleri 1 Eylül 1916 olarak değiştirilmiştir⁷.

1917 yılında Heybeliada’da bulunan Çarkçı Mekteb-i Bahriyesi (Bahriye Makine Okulu) binasına nakledilen okul, başöğretmen Eyüplü Kâmil Efendi’nin gayretleriyle öğretmen kadrosuna Edgar Manas başta olmak üzere birçok yabancı müzik öğretmeni alarak konservatuar düzeyinde eğitim veren bir kuruma dönüşmüştür (Arman, 1958: 105). 1918 yılında Bahriye Mızıka Okulu’na üçüncü dönem öğrenciler alınmıştır. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğu yaylı çalgı eğitimi

6 Türk Askerî müzik tarihinde bahriye bünyesinde kurulan mızıka okulları sırasıyla şunlardır: Mahmudiye Mızıkası (1831), Bahriye Sibyan Mızıka Okulu (1887), Sanayi Sibyan Taburu Mızıka Okulu (1904), Tir-i Müjgân Gemisi Mızıka Okulu (1916) ve Deniz Mızıka Astsubay Hazırlama ve Deniz Mızıka Meslek Okulu (1955). Son mızıka okulu 1967 yılında kapatılmış ve Deniz Kuvvetlerinde görev yapacak personel Askerî Mızıka Okulu’nda eğitim almaya başlamıştır (Akman, 2020: 64-65). Günümüzde askerî bando eğitimi MSÜ Bando Astsubay MYO adıyla halen aynı okulda sürdürülmektedir.

7 Üç perdelik “Topuz Bey Opereti” ve “O Olmasın Bu Olsun Opereti” bu dönemde bestelenmiştir.

olarak Deniz Orkestrası'nın temelini oluşturmuşlardır (Arman, 1958: 112). Bahriye Mızıka Okulu'nda flüt eğitimi alan Arman, bestecilik ve şeflik çalışmalarına da bu dönemde başlamıştır. Çalışkanlığı ve disiplini kısa zamanda öğretmenlerinin dikkatini çekmiş, öğrencilik yıllarında yılsonu düzenlenen okul müsamereleri için operetler bestelemiş ve okul orkestrasını yönetmeye başlamıştır. Arman, öğrencilerin eğitim seviyesi ve okulun sanatsal faaliyetleri hakkında şunları söylemiştir:

“Okulda öğrenciler arasında çalışma rekabeti mevcuttu. Herkes birbirini geçmeye çalışır, birçok öğrenci istirahat zamanlarını bile çalışmalara tahsis ederlerdi. Hafta tatillerinde dışarı çıkmayıp okulda sazlarına çalışanlar da vardı. Ayrıca arkadaşlarla iki küçük orkestra teşkil edilerek hususi surette provalar yapılıyordu. Bu takımlardan birine ben, diğerini de Ali Mehmet Bastoncu (Halen Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkasında Yarıbay, Solist Obuacıdır-1958) idare ederdik. Bu suretle hem küçük teşekkül halinde çalışıyor, hem de şeflik hususunda drije⁸ hareketlerimizi güzelleştiriyorduk.” (Arman, 1958: 125)

İlk bestecilik ve şeflik tecrübelerini okul bandosunda edinen Arman, aynı zamanda flüt icracısı olarak okul bandosunda çeşitli törenlere de katılmıştır. Edirne'nin kurtuluş günü törenine okul bandosuyla katılan Arman o gün hakkında şu bilgileri vermektedir:

“Okul bando ve orkestrası topluca Edirne'nin düşman işgalinden istirdadına⁹ giden hükümet idarecileri ve milli kuvvetlerle birlikte Trakya'ya gönderildi (25 Aralık 1922). Gidiş ve dönüşte güzergahlarda bulunan köy ve kasabalarda konserler verildi. Bu münasebetle İstanbul'dan hareketimizden evvel yapmış olduğum (Trakya Marşı¹⁰) Edirne'de Milli Hükümet'in ilk valisi bulunan Şakir Bey'e takdim edildi. Bando ve orkestra ile hükümet erkânına ve halka dinletildi. Bu merasimlerden ve Trakya Marşı'ndan günün gazetesi bahsetmişti.” (Arman, 1958: 124)

8 İngilizce dirigible olan terimin kökeni Latince dirigere olup; belirli bir yönde yönlendirilebilir veya hareket ettirilebilir anlamına gelmektedir (Oxford Learner's Dictionaries).

9 İstirdat; bir yeri yeniden ele geçirme, geri alma, kurtarma (TDK).

10 Arman'ın yazmış olduğu Trakya Marşı günümüzde halen tören ve konserlerde icra edilen ve halkın beğeniyle dinlediği bir marş olarak güncelliğini korumaktadır.

Halit Recep Arman

Resim 1. Bahriye Mızıka Okulu Öğrencileri (1917) (Arman, 1958: 106)

Ortada Mızıka Öğretmeni Eyüplü Kâmil Bey(Soldan Sağa): 1- Yardımcı öğretmen, Gedikli namzedi Karaferyeli İhsan Efendi, 2- Büğülü Şücaattin, 3- Büğülü Hamza, 4- Trompet Cemil, 5- Trompet Mehmet, 6- Korno Bedri, 7- Korno Ahmed, 8- Korno Abdullah, 9- Trombon Ziya, 10- Tenor Hüseyin, 11- Bas Şükrü, 12- Bas Remzi, 13- Bariton Kenan, 14- Tenor Talât, 15- Klarinet Osman, 16- Klarinet Kasım, 17- Klarinet Sallih, 18- Mib. Klarinet, 19- Obua Ali, 20- Flüt Recep (Arman), 21- Küçük Fülüt Kemal, 22- Davul Yakup, 23- Trampet Fazil

1917 yılında girdiği Bahriye Musiki Mektebi'ni sınıf atlayarak birincilikle tamamlayan Arman (Ek-1), 1 Temmuz 1926 tarihinde Yavuz Zırhlısı Donanma Bandosu'nda göreve başlamıştır. 13 Nisan 1927 tarihinde Yavuz zırhlısından, Kasımpaşa'daki Ertuğrul Bandosu'na daha sonra 1 Haziran 1928 tarihinde Deniz Mızıkası'na atanan Arman, burada Üçüncü Sınıf Gedikli Subayı rütbesiyle, Şef İhsan Onat'ın yardımcılığını yaparak nazari bilgiler konusunda görevlendirilmiştir (Ek-2, Arman, 1958: 132). 1928 yılında Kasımpaşa Deniz Hastanesi binasında bulunan Deniz Gedikli Küçük Zabit Hazırlama Okulu'nda öğrencilerden oluşturulmuş olan boru trampet takımı ve amatör bandoda ek görevle öğretmenlik yapmıştır (Arman 1958, 188). Gedikli Okulu'nun Kasımpaşa'dan, Gölcük'te bulunan Turgut Reis Zırhlısı'na taşınması üzerine, 5 Ağustos 1930 tarihinde asaleten öğretmen olarak atanmış ve Deniz Mızıkası'ndan ayrılarak müzik dersleri, bando ve boru trampet takımı öğretmenliğine başlamıştır (Arman, 1958: 135).

Resim 2.
Deniz Gedikli
Küçük Zabit
Hazırlama
Okulu Müzik
Öğretmeni
Halit Recep
Arman
(Akman,
2012: 129)

Kara Kuvvetleri Dönemi

1931 yılında bahriyede bulunan tek bir bandoya şef olabilmek için uzun yıllar beklemek gerektiğinden Arman, 6 Mayıs 1929 tarihinde kendisinin isteği doğrultusunda kara bandolarından birine tayin olmayı talep etmiştir (Ek-3/1). Arman, bahriye bünyesindeki bandolarda şeflik yapmanın kadrosuzluk nedeniyle ne kadar zor olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Bando ve orkestra bir şefin idaresinde olduğundan provalar sıra ile yapılmaktaydı. Bahriyede yalnız bir (Deniz Mızıkası) mızıkacının bulunduğu bu yıllarda bando ve orkestrada 35 rütbeli mızıkacı bulunmaktaydı. Daha okul sıralarında iken, bando öğretmeni ve şefi olmak gayesiyle bu yolda oldukça hazırlanmış, özel okullarda müzik öğretmenliği yapmış ve bir de amatör sivil bando yetiştirmek suretiyle bu sahadaki tecrübemi arttırmış bulunmama rağmen benden evvel 14 kıdemli mızıkacı öğretmenin mevcutluğu, o yıllarda şef olmama imkân vermiyordu.” (Arman, 1958: 132)

28 Mart 1931 tarihli ikinci dilekçesini takiben Millî Savunma Bakanlığı'nın emri ile Riyaset-i Cumhuriyet Musiki Heyeti'nin hazırladığı sınava girmiştir (Ek-3/2, Ek-4). 14 Haziran 1931 yılında Millî Savunma Bakanlığı Deniz Şube Müdürlüğü'ne gönderilen sınav sonuç belgesine göre sınavı başarı ile geçerek, 28 Ocak 1931 yılında Konya'da bulunan 5. Kolordu Mızıkası'na atanarak burada iki yıl sürecek şeflik görevine başlamıştır (Ek-5, Ek-6).

Afganistan Görevleri

Arman, 1933-1937 yılları arasında Milli Müdafaa Vekâleti'nin emirlerine atfen

30 Eylül 1933 tarihinde “Afgan Ordu Muzikaları ve Saray Muzikası Şefi” unvanı ile Afganistan’da ordu bandosu teşkil etmek üzere görevlendirilmiştir (Ek-10). Arman, burada herhangi müzik eğitimi olmayan ve nota okumayı dahi bilmeyen bando personelini 8 ay gibi kısa bir sürede 9-10 marş çalabilecek seviyeye getirmiş, “Nümûne Muzikası” adı verilen bando ile dönemin Harbiye Veziri Mareşal Serdar Şah Mahmud Han ve Meclis-i Âli-i Askerî huzurunda ilk konserini vermiştir. Afganistan’da nota okuyup çalabilen bu ilk bando, dinleyenlerin takdirini kazanmıştır. Aynı yıl hazırlanmış olduğu “Afgan Ordusu Mızıkâ Talimatnamesi” Harbiye Vezareti tarafından kabul edilmiş ve Afgan Mızıkâ Mektebi’nin kurulmasını sağlamıştır (Akman, 2018: 39, Arman, 1958: 255). Arman, 1933 yılında göreve başladığı Afganistan bando teşkilatının durumu hakkında şu tespitleri yapmıştır:

“Yapmış olduğum ilk tetkiklerde her fıkra da (Klarnet, Kornet, Bariton, Davul, Zil, Trampet ve çelik)ten ibaret beş on kişilik Muzika takımlarının notasız olarak unison ve kısa mezurlu havalar çaldıklarını gördüm. Bu mızıkların çavuşluktan doğrudan doğruya yüzbaşılığa terfi etmiş birer de muallimi vardı. Yüzbaşılık yalnız Kornet çalanlara inhisar edilmişti. Bu muallimler efrad yetiştirmek değilde yürüyüşlerde muzikanın önünde çalgı çalmakla mükelleftiler.” (Akman, 2018: 39)

Arman’ın zorlu koşullar altında oluşturduğu bando teşkilatı kısa sürede yetkilileri etkilemiş, Afganistan Harbiye Vezareti tarafından, erlerden teşkil edilecek 300 kişilik bir bando okulunun (Muzıkâ Efrat Okulu) açılması istenmiştir. Arman’ın başöğretmen olduğu okulda verilen dersler şunlardır (Akman, 2018: 40);

. Askeri dersler; silahsız askeri talim ve terbiye dersleri,

. Kültür dersleri; okuma - yazma ve din eğitimi dersleri,

. Müzik dersleri; müzik teorisi, nota okuma, solfej, dikte, çalgı eğitimi.

1937 yılında Türkiye’ye dönen Arman, İstanbul’un Selimiye semtinde bulunan 33. Tümen bandosuna şef olarak atanmıştır (Üngör, 1981: 26). Ancak bir yıl gibi kısa bir sürenin ardından Afganistan Harbiye Vezaret tarafından yapılan istek doğrultusunda tekrar Afganistan’a gönderilmiştir. Arman, 1938-1942 yılları arasında dört yıl süren ikinci Afganistan görevinde ilk iş olarak bando şeflerinin mesleki bilgilerinin artırılması için bir kurs açılmasını sağlamıştır (Akman, 2018: 41).

1933-1936 ve 1938-1942 yılları arasında Afganistan’da sekiz yıl görev yapan Arman, kurmuş olduğu bando okulu, Zatî Şahane ve Harbiye Vezareti Bandosu ile on sekiz fanfar topluluğu ile toplamda yirmi müzik kurumunun teşkilinde ve yönetiminde görev almıştır (Akman, 2018: 44-45).

Resim 3. Zatî Şahane ve Harbiye Vezareti Bando (Afgan Kral Bando) (Akman, 2012: 99)

Arman, iki dönemden oluşan Afganistan görevlerinde yalnızca müzik kurumlarının oluşturulmasına katkı sağlamamış, aynı zamanda yazmış olduğu Afganistan Millî Marşı ile henüz bağımsızlığını yeni elde etmiş bir topluma milli birlik ve beraberliğin en önemli simgelerinden biri olan millî marşlarını da armağan etmiştir. Bunun dışında müzik eğitimi için çeşitli çalgı metodları, müzik teorisi kitabı ve enstrumantasyon kitabı hazırlayan Arman, marş, vals, fantezi ve uvertür formlarında birçok beste yapmıştır (Akman, 2018: 45-46).

Türkiye'ye Dönüş

Afganistan görevinin sona ermesiyle birlikte, 1 Temmuz 1942 tarihinde Ankara Kara Harp Okulu Bando'na atanan Arman, burada Çankaya Marşı'nı ve sözlerini İsmail Hikmet'in yazdığı on bölümden oluşan Yeni Yıl adlı orkestra eserini yazmıştır. Kulağında meydana gelen işitme kaybı

nedeniyle kendi isteği doğrultusunda geri hizmette görev yapmak isteyen Arman, 12 Eylül 1944 tarihinde Trabzon 48'nci Tümen Bando'suna şef olarak atanmıştır (Ek-7, Ek-6).

Deniz Kuvvetleri ve Kara Kuvvetleri'nin ardından 1946 yılında Hava Kuvvetlerine ait 2'nci Hava Tümen Komutanlığı Bando Şefliği görevine atanan Arman, bu dönemde İzmir Ufuklarında Marşını¹¹ (1946) yazmıştır (Arman, 1958: 273). 13 Eylül 1947 tarihinde ise Erzurum-Girekösek' te (Yeşildere) bulunan 3'ncü Tümen Komutanlığı Bando Şefliği'ne atanan Arman, daha sonra Hava Harp Okulu Marşı adını alan Teyyareci Adımız Marşı'nı (1948) bu dönemde

11 İstanbul Deniz Müzesi K.ığı Tarihi Deniz Arşivi Şb.Md. Lüğünde yapılan araştırmada, H-1 Klasörü içinde bulunan Sıra No:3, Repertuar No: 14472 olarak tasnif dilmiş notanın başlığının "Güzelyalı Marşı" olarak yazıldığı, ancak başlığın daha sonra besteci tarafından "İzmir Ufuklarında" şeklinde değiştirildiği tespit edilmiştir.

bestelemiştir.

Arman, 8 Şubat 1950 tarihinde Erzurum Asliye Hukuk Yargıçlığına açtığı dava sonucunda, “Önüt” soyadını değiştirerek “Arman” soyadını kullanmaya başlamıştır (Ek-12). Erzurum 3’ncü Tümen’in 1950 yılında lağvedilmesinin ardından, Erzincan 3’ncü Yurtiçi Bölge Komutanlığı Bandosu’na atanmıştır. 26 Haziran 1950 tarihinde tekrar Ankara Kara Harp Okulu Bandosu’nda göreve başlayan Arman (Ek-6), Genel Kurmay Başkanlığı’nın 5 Ekim 1951 tarihli emri ile Ankara’ da bulunan Jandarma Gn. K’lığı, 28. Tüm. K’lığı, 2. Zh. Tugay K’lığı, 5. Zh. Tugay K’lığı ve Kara Harp Okulu bandolarından seçilen 61 astsubay ile Merkez bandosunu kurulmuş, yalnızca Genel Kurmay Başkanlığı’nca gerekli görülen hallerde toplanmışlardır. Bunun dışında bütün personel kendi birliklerinde görevlerine devam etmişlerdir. Daha sonra takviyeli bando uygulaması İstanbul’da da uygulanmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır (Arman 1958: 270). Bu dönemde Atatürk Marşını yazan Arman aynı zamanda 1952 yılında Helsinki’de düzenlenen olimpiyat yarışmaları için Olimpiyat Marşını bestelemiştir.¹²

İkinci Bahriye Dönemi

Arman, 2 Haziran 1952 tarihinde Kara Harp Okulu’nda görev yaptığı dönemde kendi müracaatı üzerine İstanbul Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Bandosu’na (Ek-6), 20 Eylül 1954 tarihinde ise Kasımpaşa Boğaz ve Marmara Deniz Kolordu Bandosu’na kara kuvvetleri personeli olarak atanmıştır (Üngör 1981: 26). 12 Ağustos 1955 yılında Savarona gemisiyle Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ve Irak Kralı 2. Faysal’ın katıldığı Akdeniz gezisinde görev almış bu dönemde Irak Kralı 2. Faysal için bir marş bestelemiştir.

Bu geziler esnasında mevcut bando personelinin nitelik ve sayısal anlamda Avrupa bandolarına nazaran yetersiz kaldıkları tespit edilmiş, bu konuyla ilgili olarak mızıka sınıf okulundan mezun astsubaylar kadroya dâhil edilerek repertuvar geliştirme çalışmaları başlamıştır. Daha önceki yıllarda Ankara’ da Dz. K.K. Personel Daire Başkanı Kurmay Albay Refet Gürül ile yaptığı görüşme üzerine mızıka okulunun açılmasına ilişkin gerekli çalışmaları başlatmış olan Arman, Savarona gezisi sonrasında görülen lüzum üzerine 1 Eylül 1955 yılında verilen emir ile beşinci Deniz Mızıka Okulu’nun açılmasını sağlamıştır. Halit Recep Arman 1 Kasım 1955 tarihinde ek görevle Astsubay Mızıka Sınıf Okulu öğretmenliğine atanarak ders vermeye başlamıştır. Repertuvar çalışmaları için Washington Büyükelçiliği Ataşenavali (Deniz Ataşesi) Kurmay Albay Kemal Kayacan’ın kendisine verdiği The Band On Parade isimli eserin çevirisini yapmış aynı zamanda Parade Marşını bu dönemde yazmıştır.

Arman, 27 Şubat 1957 yılında Deniz Kuvvetlerinin girişimi ve Millî Savunma Bakanlığı’nın onayı ile Kara Kuvvetleri’nden Deniz Kuvvetleri’ne geçiş yapmıştır (Arman 1958, 178). 26 Mart 1957 yılında Dz.K.K.’lığının emriyle Deniz Astsubay Mızıka Sınıf Okulu Başöğretmenliği görevine getirilmiştir (Ek-8). 24 Temmuz 1957’de Mızıka Okulu ile Savarona Okul Gemisi gezisine katılmıştır. Bu gezide Salon Marşını hazırlayan Arman¹³, Cibraltar (Cebelitarık), Plymouth (İngiltere), Edinburg (İskoçya), Oslo

¹² 1952 yılı Helsinki Olimpiyat oyunlarında sporcularımızdan birçoğu Harp Okulu öğrencilerinden oluşmaktadır.

¹³ 6 Ağustos 1975 yılında Plymouth/ İngiltere’de Savarona gezisinde hazırlamıştır.

(Norveç), Kopenhag (Danimarka), Stockholm (İsveç), Flensburg (Almanya), Kiel (Almanya), Hamburg (Almanya), Amsterdam (Hollanda) ve Londra' da (İngiltere) çeşitli konserler vermiştir (Arman 1958: 224).

14 Temmuz 1962 tarihinde yaş haddinden emekliye ayrılan Arman, sözleşmeli sivil müzik uzmanı sıfatıyla Beylerbeyi Deniz Mızıka Okulu ve Er Kursu Başöğretmenliği görevine devam etmiştir (Ek-9, Üngör 1981: 26). 1 Eylül 1966 tarihinde Deniz Mızıka Okulu'nun Ankara'da bulunan Kara Kuvvetleri Mızıka Okulu'na naklinden sonra, müzik uzmanı olarak Er Kursu başöğretmenliğine ve Er Eğitim Komutanlığı üyeliğine getirilmiştir (Üngör 1981: 26). 18 Haziran 1967 yılında Deniz Kuvvetleri Bandosu ile Almanya/Kiel'de düzenlenen müzik festivaline katılmış ve orada Türk Halk Müziği No:17 adlı düzenlemesini seslendirmiştir.

20 Nisan 1970 tarihinde görevden ayrılan Arman bu dönemde Türk sanat müziği, Türk halk müziği ve denizci şarkılarından oluşan armoni orkestrası için düzenleme çalışmalarına imza atmıştır (Üngör 1981: 26). Erişti Nevbahar, Bir Alev, Bir Işık, Çerkez Oyun Havası, Karadeniz Horonu, Şen Gemiciler Marşı, Barbaros Hayreddin Marşı bu döneme ait yapıtlardır.

1 Eylül 1975 tarihinde ihtiyaç üzerine Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nca sözleşmeli personel olarak, bando astsubaylarından yardımcı şef yetiştirmek amacıyla açılan kursun başöğretmenliğine getirilmiştir (Üngör 1981: 26). 25 Eylül 1978 tarihinde şef yardımcılığı kursuna son

verilmesi üzerine istifa ederek görevden ayrılmıştır.

6 Ekim 1981 tarihinde saat 19.00'da Kasımpaşa Deniz Hastanesi'nde vefat eden Halit Recep Arman, 7 Ekim 1981 tarihinde öğle namazı sonrası Anadoluhisarı Göksuderesi aile mezarlığına defnedilmiştir (Üngör 1981: 26). Emine Mutahhare Arman (d. 1912-ö. 12 Ağustos 2003) ile evlenen Halit Recep Arman'ın; Cavidan Ağca (1927, Üsküdar), Pağman Savaşman (1933, Afganistan/ Kabil¹⁴), Türkey Arman (1938, Beşiktaş), Aksel Sonakın (1939, Afganistan/ Kabil¹⁵), Güray Arman (1950, Beşiktaş) isimlerinde beş çocuğu dünyaya gelmiştir (Akman, 2012).

Halit Recep Arman'ın Yaratıcı Kişiliği Marş Besteciliği

Halit Recep Arman, asker, bando şefi ve eğitimci olmasına karşın her şeyden önce bir bestecidir. Farklı müzik türlerinde eser besteleyen Arman, yaratıcılık döneminin büyük bölümünü askeri müzik kurumlarında sürdürdüğü için marş besteciliği alanına ağırlık vermiştir. Halit Recep Arman'ın besteciliği ile ilgili olarak Etem Ruhi Üngör, "Büyük Marş Bestekârı, İlk Ve Tek Bando Generalimiz Halid Recep Arman" başlıklı yazısında şöyle söylemiştir:

"Günümüzde marş bestekârlarımızın eserlerine ve bandoların icra repertuarındaki tercih durumuna göre Halid Recep Arman'ın, bütün marş bestekârlarımız arasında zirvede bulunduğu görülmektedir. Halid Recep Arman'ın marş bestekârlığı yanında armoni bilgi ve yeteneği de çok üstün

¹⁴ Doğum yeri Beşiktaş olarak kaydedilmiştir.

¹⁵ Doğum yeri Beşiktaş olarak kaydedilmiştir.

değerde idi. En basit bir melodiyi, uygulayacağı armoni ile mükemmel bir hale getirirdi. Buna defalarca şahit oldum.” (Üngör 1981: 25)

Henüz öğrencilik yıllarında yazmış olduğu Trakya Marşı ile bestecilik çalışmalarına ilişkin önemli ipuçları veren Arman, meslek yaşantısı boyunca bilgisi, görgüsü ve çalışkanlığı ile hem astlarının hem de üstlerinin sevgi ve saygısını kazanmış, döneminin en iyi marş bestecilerinden biri olarak Deniz Kuvvetleri başta olmak üzere birçok askerî okul ve birliğe marşlar yazmıştır. Deniz Astsubay Okulu Marşı, Deniz Harp Okulu Marşı, Hava Harp Okulu Marşı, Birinci Zırhlı Tugay Marşı (1961), 65. Tümen Marşı (1972), Birinci Ordu Marşı, Piyade Marşı (1974), Deniz Lisesi Marşı (1978) Arman'ın bu dönemde yazmış olduğu birlik marşlarından bazılarıdır.¹⁶ Bu marşların birçoğu general ve üst düzey subayların bizzat Arman'la birlikte yaptıkları çalışmalar sonucu yazılmıştır. Bu çalışmalarla ilgili Türkay Arman şu bilgileri vermektedir:

“Bütün komutanları onu sever, eve birçok üst düzey rütbeli komutan gelirdi. Tümen Komutanı, Tugay Komutanı ve çalıştığı birliklerin komutanlarının eve geldiklerini bilirim, babama gelirlerdi ve birlikleri adına marş sipariş ederlerdi.” (Akman, 2012: 25)

Arman'ın bir marş bestecisi olarak öneminin anlaşılması için Türk marşlarının geçirdiği evrelere kısaca değinmek yararlı olacaktır. Üngör (1965: 41), Musika-yı Hûmayun'un kuruluşundan 1963 yılına kadar geçen 135 yıllık zaman dilimi içinde Türk marşlarını Cumhuriyet dönemi öncesi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki devrede incelemiştir. Üngör'e (1965: 41) göre

1828-1923 yılları arasında kalan ilk devrede, çoğunlukla askerî marşlar¹⁷ bulunmaktadır. Okul ve gençlik marşlarının sayısı çok az sayıda olmakla birlikte konser, opera, düğün ve cenaze marşları bulunmamaktadır. Üngör (1965: 41), bu dönemdeki marşların karakteristik özellikleri hakkında “Çoğunlukla tek sesli olarak kendi karakteristik makam ve melodilerimizle bestelenmiş marşlar.” ifadesini kullanmıştır. Bu devre de özellikle 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet dönemine kadar bestelenen marşlarda Osmanlı'da yaşayan yabancı bestecilerin etkisinin ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle devletin resmî marşı olarak kullanılan eserlerin çoğunlukla Giuseppe Donizetti, Callisto Guatelli ve İtalo Selvelli gibi yabancı uyruklu bestecilere ait olduğu görülmektedir¹⁸ (Alimdar, 2016: 44). 1908 yılında bestelenen marşların ise daha çok dönemin ihtilal ruhunu yansıttığı görülmektedir. Selânikli Ahmet Bey'in Hareket Ordusu Marşı, Mehmet Zâti Arca'nın Meb'usan Marşı (Osmanlılar bugün oldu muzaffer), Rakım Elkutlu'nun 1908 Meşrutiyet Marşı (Mühde Ey Osmanlılar, millet-i âli tebar), İsmail Hakkı Bey'in Hareket Ordusu Marşı ve Hürriyet Marşı, Musa Süreyya'nın Vatan Marşı ve Zafer Marşı, Leylâ Sâz'ın Neşide-i Zafer Marşı bu dönem yazılan eserlerden bazılarıdır. Üngör'e göre (1965: 41) 1923 sonrası dönemde yazılan marşlar çoğunlukla okul ve gençlik

16 Arman'ın eserlerinin tam listesi Ek-11'de verilmiştir.

17 Üngör'ün askerî marş olarak bahsettiği eserler zafer marşları, padişahlar, önemli komutanlar ve diğer savaş temalı marşlardan oluşmaktadır.

18 II. Mahmut tarafından kullanılan ilk resmî marşın Ahmet Ağa tarafından yazılan Askerî Marş olduğuna yönelik çalışmalar bulunmakla birlikte, bu dönemde yaygın olarak kullanılan marş Giuseppe Donizetti tarafından yazılan Mahmudiye Marşı'dır (Alimdar, 2016: 44).

marşlarından oluşmakta olup askerî marşlar bakımından sayıca azdır. Konser ve opera marşları ise hiç yoktur.

Arman'ın ilk dönem marşlarıyla Üngör'ün ifade etmiş olduğu askerî marş repertuarının gelişimine önemli ölçüde katkı sağladığı görülmektedir. Gemici Marşı, Kamp Dönüşü Marşı, Gölcük Marşı, Borulu Marş ve İkinci Borulu Marş gibi marşlar ulusal bayramlar ve çeşitli askerî törenlerde icra edilen geçit töreni marşlarının ilk örnekleri arasında yer almaktadır. Sözsüz marşların yanı sıra okul ve birlik marşları başta olmak üzere pek çok sözlü marş besteleyen Arman, bu alanda da önemli bir repertuarın oluşumuna katkı sağlamıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin resmî müzik organı olan MSB Yön. Hiz. Gen. Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Müzik Arşiv Şb. Müdürlüğü'nden 25 Mayıs 2021 tarihinde alınan verilere göre bando repertuarında kayıtlı 419 yerli marş bulunmaktadır. Yapılan incelemede, marş

düzenlemelerinin de dahil edildiği yerli eserlere ait listede Halit Recep Arman'a ait 43 marş ile 5 marş düzenlemesinin yer aldığı gözlemlenmiştir. İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı Arşiv kısmında Halit Recep Arman hakkında yapılan araştırmalar ve Erhan Tekin'in (2020) "Bando Yarbay Halit Recep Arman'ın Afganistan'da askerî müzik alanında bando çalışmaları ve besteleri" isimli çalışmasından elde edilen veriler neticesinde Arman'a ait marş sayısının 113 olduğu tespit edilmiştir. Bu eserlerden 85'i Arman'a ait bestelerden oluşurken 28'i Arman tarafından yapılan marş düzenlemelerine aittir.

19 Bu çalışmada yer alan bilgiler, MSB Yön. Hiz. Gen. Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Müzik Arşiv Şb. Müdürlüğü'nde kayıtlı bulunan yerli marş repertuarı, İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı Arşiv kısmında Halit Recep Arman hakkında yapılan araştırmalar ve Erhan Tekin'in (2020) "Bando Yarbay Halit Recep Arman'ın Afganistan'da askerî müzik alanında bando çalışmaları ve besteleri" isimli çalışmasından elde edilmiştir. Tablo 1 içinde yer alan "Diğerleri" ibaresi, Halit Recep Arman dışında kalan sanatçıları nitelemek amacıyla kullanılmıştır.

Besteci	Marş	
	Sayı	Oran
Halit Recep Arman	113	19%
Diğerleri	484	81%
Toplam	597	100%

Tablo 1. Halit Recep Arman'ın Marşlarının Bando Repertuarındaki Oranı¹⁹

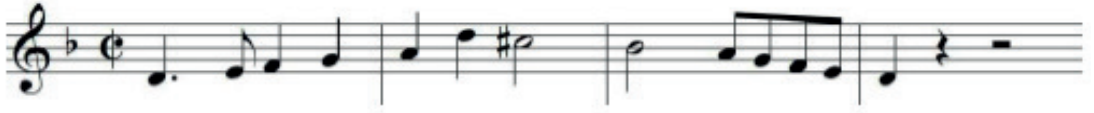
Tablo 1'de yer alan istatistikî bilgiler incelendiğinde Halit Recep Arman tarafından yazılan marşların Türk bando repertuarının %19'luk kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında Arman'ın nicelik bakımından Türk askerî müzik repertuarına önemli katkılar sağladığını söylemek mümkündür.

Arman'ın besteleri incelendiğinde eserlerinin yalnızca nicelik yönünden değil nitelik yönünden de zengin özelliklere sahip olduğu gözlemlenir. Gazimihal (1955: 204), Osmanlı döneminde başlayan ve Cumhuriyet döneminin ilk yıllarına kadar uzanan Osmanlı marşları hakkında “Çoklul şarkkâri bir renkle bezenen, meselâ artık ikili aralığına fazlaca yer veren bu gibi örneklik marşları bol bol çalmış olan muzikacılarımız, aynı tipte şeyler kaleme almakta gecikmediler.” ifadelerini kullanmıştır. Arman'ın ilk yıllarında bestelediği marşlarda da benzer özelliklerin yer aldığı görülmektedir. Bestecinin henüz öğrencilik yıllarında

bestelediği Trakya Marşı makamsal ve ritmik yapısı ile Osmanlı dönemi marşlarını andırmaktadır.

Nota 1'de verilen Trakya Marşı'na ait kesit incelendiğinde, Re minör tonalitesindeki dört ölçümlük bir giriş bölümünün Nota 2'de verilen nihavend makamının Re sesine aktarımlı hali olarak değerlendirilmesi mümkündür. 1 ve 2. ölçülerin sesleri tonal dizilim içinde yer alırken, 2. ölçünün ikinci vuruşunda bulunan Do# sesi, 3. ölçünün başında gelen Sib sesiyle birlikte artık 2'li aralık oluşturarak, nihavend makamının karakterini ortaya koymaktadır.

Nota 1. Trakya Marşı, 1-4. Ölçüler (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Nota 2. Nihavend Makamı (Özkan, 2006: 233).

Nota 3'teyeralan La majör tonalitesindeki Trio kısmı ise hicaz makamının çıkıcı-inci karakterini sergilemektedir. 46

ve 47. ölçülerdeki nota dizilimi, Nota 4'te de görüleceği üzere yerinde hicaz dörtlüsünden meydana gelmiştir.

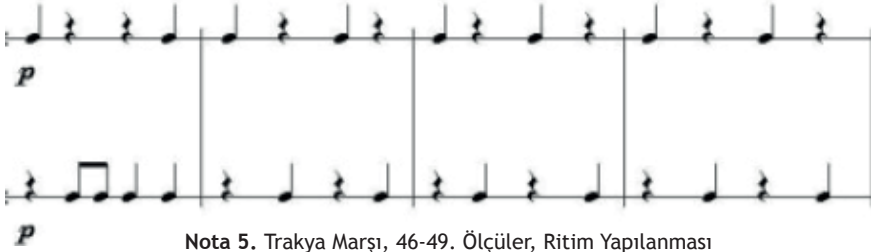
Nota 3. Trakya Marşı, 46-49. Ölçüler (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

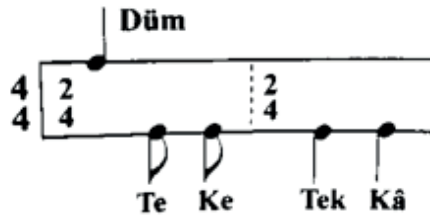
Nota 4. Hicaz Makamı (Özkan, 2006: 164).

Nota 5'te verilen Trio'nun 46. ölçüsü ritmik yapılanması bakımından da Türk Mûsikîsi özelliklerini barındırmaktadır. 4/4'lük yapıdaki ritmin birinci vuruşu davul tarafından seslendirilirken, iki ve üçüncü vuruşları trampet tarafından

seslendirilmiştir. Dördüncü vuruş ise her iki çalgı tarafından seslendirilmektedir. Vurmalı çalgılardaki bu ritmik yapı Nota 6'da yer alan sofyân usulü ile benzer karakterde işitilmektedir.

Nota 5. Trakya Marşı, 46-49. Ölçüler, Ritim Yapılanması (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Nota 6. Sofyân Usulü, Kudümle Velveleli Vuruşu (Özkan 2006, 617).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında özellikle alay mızıkalarında az sayıda yetişmiş personel bulunması nedeniyle müzik, amatör seviyede icra edilmektedir. Mahmut Ragıp Gazimihal (1955: 188) "Türk Askeri Muzikaları Tarihi" adlı kitabında taşra alay mızıkaları hakkındaki "Taşradaki alay mızıkaları klasik batı parçalarını çalamazlar, böyle şeyleri bilmezlerdi. Hele dört dörtlük müzikleri hiç çalamazlardı." sözleriyle

dönemin bandoları hakkında önemli bilgiler sunmuştur. Arman, meslek yaşamı boyunca Gazimihal'in bahsettiği gibi müzik eğitimi yeterli seviyede olmayan ya da herhangi bir müzik eğitimi olmayan amatör bandolarda geçirmiştir. Ancak tüm bu olumsuz şartlara rağmen besteci, müzik estetiği açısından yaratılarını asla basit bir anlayışla oluşturmamıştır. 1931 yılında müzik öğretmeni olarak, hiçbir müzik eğitimi olmayan Deniz Astsubay

Okulu'na atanan Arman, boru motiflerini ezgiyle birlikte harmanlayarak boru takımı ve bandonun birlikte icra edebileceği borulu marşlar yazmıştır. Arman'ın Komodor Marşı ve 30 Ağustos Marşı gibi marşlarında bu dönem yazdığı borulu marş motiflerini etkin bir şekilde kullandığı görülmektedir (bkz. Örnek 9).

1933-1942 yıllarını kapsayan dönemi Afganistan Kraliyet Mızıkası'nda geçiren Arman, bu dönemde opera ve yabancı marş düzenlemeleri yaparak armoni ve orkestrasyon tekniğini geliştirmiştir. 1935 yılında Afganistan'da yazmış olduğu Başkomutana Selam Marşı

makamsal öğelerden uzak olarak bir anlayış içinde ele alınmıştır. Arman'ın bu dönem marşlarında kullandığı müzikal dinamikler, süslemelerle örülmüş ezgi hatları, kromatik yürüyüşler, orkestrasyon tekniği ve armoni anlayışı bestecinin müzik dilinin zenginliği hakkında önemli veriler sunmaktadır.

Reb majör tonalitesindeki dört ölçümlük girişin ardından 5. ölçüde ilk tema başlar. Dört ölçüde bir kullanılan "f-p" dinamikleri marşın en önemli karakteristik özelliğini oluşturmaktadır. Eser tamamen tonal karakterdedir (bkz. Nota 7).

The image shows a musical score for three woodwind instruments: Flute (Flüt), Oboe (Obua), and Bassoon (Fagot). The score is in 2/4 time and features dynamic markings of forte (f) and piano (p). The Flute part has a melodic line with triplets and slurs. The Oboe part has a similar melodic line with triplets and slurs. The Bassoon part has a more rhythmic line with slurs and dynamic markings.

Nota 7. Başkomutana Selam Marşı, 1-12. Ölçüler (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Bas nağme olarak adlandırılan 22 ve 38. ölçüler arasında kalan bölüm tuba, trombon, fagot gibi pes sesli çalgılar tarafından seslendirilir. Ezgiye karşı ezgi

ile obua ve trompetler eşlik ederken, flüt ve klarnetler seri ve kıvrak motifleri ile temaya neşeli bir hava katar (bkz. Nota 8).

The image shows a musical score for three woodwind instruments: Flute (Fl.), Oboe (Ob.), and Bassoon (Fag.). The score is in 2/4 time and features dynamic markings of fortissimo (ff). The Flute part has a melodic line with slurs and triplets. The Oboe part has a similar melodic line with slurs and triplets. The Bassoon part has a more rhythmic line with slurs and dynamic markings.

Nota 8. Başkomutana Selam Marşı, Bas Nağme Kısmı (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Arman'ın 1935 yılında Afganistan'da yazdığı Başkomutana Selam Marşı, ezgi yapısı, armonik yapısı, orkestrasyon ve müzikal dinamikleri bakımından

Cumhuriyet döneminde yazılmış ilk modern marş örnekleri arasında yer almaktadır.

Bestecinin 1958 yılında yazdığı Komodor Marşı'nda gerek müzik dili ve gerekse orkestrasyon anlayışı bakımından yeni özellikler içermektedir. Do majör tonunda ve (A B) (C) (A B) şablonunda katlı (triolu)

şarkı formunda yazılan marşın A bölümü, Arman'ın 1930'lu yıllarda yazmış olduğu borulu marş motiflerinden oluşmaktadır (bkz. Nota 9).

Nota 9. Komodor Marşı, A Bölümünden Kesit (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Sol majör tonundaki B bölümü ise alışılmışın aksine bas karakterli çalgılar tarafından seslendirilmez, bu bölümde tahta üflemeli çalgıların seslendirdiği ezgi hattına, tenor, bariton grubu karşı

ezgi ile eşlik ederler. Vurmalı çalgılar ve pes sesli çalgıların seslendirdikleri sekizlik üçleme notalardan oluşan motifler marşın en önemli karakteristik özelliklerinden biridir (bkz. Nota 10).

Nota 10. Komodor Marşı, B Bölümünden Kesit (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

B bölümünde yer alan bir diğer önemli yapı ise ara müziklerdir²⁰. Do majör tonunda yazılan bu küçük ara müzikler B bölümünün sakin yapıdaki karakterini neşeli ve kıvrak motiflerle bölerek esere bir karnaval havası katar

(bkz. Nota 11).

20 Şarkıların başında, ortasında veya sonunda küçük çalgı müzikleri bulunabilir. Giriş, ara ve bitiş müziği olarak da adlandırılan bu ek müzikal bölümler şarkı ile bir bütün oluştururlar. Ara müzik genellikle sözlü müzikte kıt'a veya beyitleri birbirine bağlamak için kullanılır (Cangal, 2011: 36).

Nota 11. Komodor Marşı, Ara Müzik (MSB Kültür ve Sanat Daire Bşk.lığı Repertuvar Kısmı Arşivi).

Arman'ın bestelediği diğer operetler ise şunlardır; O Olmasın Bu Olsun (1917, Üç Perde), Binnaz (1926, Üç Perde), Gece Perileri (1933, Üç Perde). Bestecinin bestelediği diğer eserler ise sırasıyla şunlardır; Fanfar Polka (1917), Aşk Ölürken Fantezi (1931), Doğuda Düğün Fantezi, Güller Açarken (Fantezi), Bahar Gülü Vals (1940, Üç Bölümlü), Uzaktaki Sevgiliye Potpuri (1941, Beş Bölümlü), Bahar Sabahı Uvertürü (1941), İstanbul Geceleri Uvertürü (1947, Beş Bölümlü), İstanbul Geceleri Vals (1947, Dört Bölümlü), Geçen Günler Fantezi No:1 (1940, Dört Bölümlü), Geçen Günler Fantezi No:2 (1964, Dokuz Bölümlü), The Voice Of My Heart (Sevgimin Sesi), Denizciler Uvertürü, Aşk Rüyası, Avcılar Kampı Uvertürü, Bahar Hasreti, İsimsiz Fantezi (Üç Bölümlü), Yurt Sesleri Fantezi, Yurda Dönüş Fantezi, Küçük Su Valsi, Spor Valsi, Aşk Mevsimi²¹ (Tango), Doğu²² (Senfonik eser).

Askerlik yaşamı boyunca Anadolu'nun birçok yöresinde görev yapan Arman, bu yörelerin folklor kaynaklarından faydalanarak Türk Halk Müziği No: 21 (Sivas), Türk Halk Müziği No: 26 (Elâzığ), Türk Halk Müziği Erzurum Oyun Havaları, Karadeniz Oyun Havaları ve Artvin Oyun Havaları gibi birçok eseri bando için düzenlemiş ve halk müziğinin zengin ritmik ve ezgisel yapılarını bir araya getirmiştir. Besteci ayrıca aralarında Erişti Nevbahar, Bir Alev Bir Işık Senin Bakışın gibi Türk Sanat Müziği eserlerinden oluşan düzenlemeleri bulunmaktadır. Arman tarafından bando çalgıları için bestelenen veya düzenlenen bu eserlerin önemli bir

21. Bu eser ses sanatçısı Dilek Türkan'ın 2011 tarihli "Aşk Mevsimi" adlı albümünde yer almış aynı zamanda albüme bu eserin adı verilmiştir.

22. Bando için yazılmış olan bu senfonik eser Türk çoksesli müzik tarihinde bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Arman'a kadar bando çalgıları için bestelenmiş bir senfonik esere rastlanmamıştır.

kısımının halen dinleyiciyle buluşmadığı tespit edilmiştir.

Halit Recep Arman'ın Eğitimci Kişiliği

Başarılı bir öğrenci olan Arman henüz öğrencilik yıllarında "Gedikli Namzeti" rütbesiyle çeşitli görevlerde yer almıştır. 1924 yılında Kasımpaşa Kışlası'ndan, Camialtı Kışlası'na nakledilen bahriye mızıkasında iki yıl süreyle solfej, nota okuma ve müzik teorisi dersleri vermiş ve bando ile orkestra şefliği görevlerinde bulunmuştur (Arman, 1958: 117). Arman'ın müzik eğitimine ilişkin yapmış olduğu önemli çalışmalar ise Afganistan'da görevli olduğu yıllarda gerçekleşmiştir. Erhan Tekin tarafından 2020 yılında yazılan, "Bando Yarbay Halit Recep Arman'ın Afganistan'da askerî müzik alanında bando çalışmaları ve besteleri" isimli çalışmada, bestecinin Afganistan bandoları için hazırlamış olduğu çeşitli metot ve kitaplara ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Tekin çalışmasında (2020: 2542) Arman'ın, bariton, büğülü (flügelhorn), kornet, bas (tuba), davul ve tambur (trampet) için her biri 24 sayfadan oluşan ve Afgan dili Peştun lehçesiyle yazılmış çalgı metotlarının yer aldığını belirtmektedir. Çalgı eğitimi için başlangıç seviyesindeki basit alıştırılardan çeşitli formlardaki eserlere kadar birçok müzik örneğinin yer aldığı metotlarda aynı zamanda askerî törenlere ilişkin çalışmalar bulunmaktadır (Tekin, 2020: 2542).

Arman, Afganistan'ın ardından Türkiye'de eğitim alanında önemli çalışmalar yapmıştır. 1 Eylül 1955 tarihinde 5. Bahriye Mızıka Okulu'nun açılmasında etkili olan Arman, burada müzik öğretmeni olarak göreve başlamış ve 1 Kasım 1955 tarihinde ek görevle Astsubay Mızıka Sınıf Okulu komutanlığında müzik dersleri vermiştir. 24 Nisan 1957 tarihinde ise Deniz Astsubay Mızıka Sınıf Okulu'na

başöğretmen sıfatıyla atanan Arman, 1962 yılında emekli olmasına rağmen başöğretmen sıfatıyla öğretmenliğe devam etmiştir. Daha sonraki yıllarda Deniz Kuvvetleri bünyesinde açılan çeşitli kurslarda öğretmenlik yapan Arman 1978 yılında görevinden ayrılmıştır (Akman, 2012: 24-25).

Sonuç

Bu çalışmada, bestelediği 85 marş, 32 orkestra eseri ve aralarında halk müziği, sanat müziği, hafif müzik ve yabancı marşların da bulunduğu 80 orkestra düzenlemesinin yanı sıra yazmış olduğu kitap ve çalgı metotlarıyla Türk müzik tarihinin bir dönemine damgasını vurmuş Deniz Bando Yarbay Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları incelenmiştir. 1926-1978 yılları arasında görev yaptığı yarım asırlık süre boyunca, Türk Deniz, Kara ve Hava Kuvvetleri'nin yanı sıra Afganistan Kraliyet Mızıkası'nda görev yapan Arman, yurtiçinde ve yurtdışında birçok askeri müzik kurumunun kuruluşunda görev almış, bu kurumlarda başöğretmen sıfatıyla ders vermiş ve birçok icracı ile şefin yetişmesini sağlamıştır. Sözlü ve sözsüz marşları ile birçok tören ve konser programının vazgeçilmezi olan Arman'ın yapıtları, Türk marş repertuarının yaklaşık beşte birini oluşturmakta ve armoni, ezgi, karşı ezgi, bas yürüyüşü, bas ezgisi, form anlayışı, orkestrasyon ve dinamik müzik diliyle hem nicelik hem de nitelik bakımından günümüz Türk marşlarının karakteristik özelliklerini oluşturmaktadır. Besteci yazmış olduğu "Tarihte Bahriye Mızıkaları" (1958) kitabı ile Osmanlı'dan günümüze Deniz bandolarının gelişim sürecine ışık tutarken, müzik eğitiminde kullanılmak üzere hazırladığı çeşitli metot ve morso gibi eğitim materyalleriyle müzik

eğitimine katkı sağlayan bir müzik yazarı olma özelliğini de taşımaktadır.

Üflemeli ve vurmali çalgılardan oluşan müzik toplulukları (bando) için yazılmış eserler, senfonik orkestra repertuarıyla karşılaştırıldığında müzik türü açısından çok daha geniştir. Çoğunlukla tören ve festivaller için yazılan marşların yanı sıra caz ve big band müzikleri gibi küçük formlardaki müzik türlerinin bando repertuarının önemli bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Bununla birlikte 20. yüzyılın ilk yıllarından itibaren az da olsa bandolar için büyük formulu özgün eserlerin bestelendiği görülmektedir. Bu bağlamda Gustav Holts'un 1909 yılında bestelediği First Suit in E Flat isimli eser senfonik bando (symphonic band) veya konser bandosu (concert band) olarak da tanımlanan bandolar için bestelenen ilk büyük formulu eser olma özelliği taşımaktadır. Daha sonraki yıllarda Vaughan Williams, Hindemith, Schoenberg ve Stravinsky gibi önemli besteciler de bandolar için senfonik yapıtlar bestelemişlerdir. Ülkemizde ise yine bando repertuarı açısından ilk büyük formulu eserlerin Halit Recep Arman tarafından bestelendiği görülmektedir. Besteci, henüz 1917 gibi 20. yüzyılın erken dönemlerinde bandolar için yazmış olduğu büyük formulu yapıtlarıyla dünya bando repertuarına yapmış olduğu önemli katkıları gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda 20. yüzyıl bando repertuarının gelişimine yönelik çalışmalarda Arman'ın eserlerinin de mutlaka anılması gerekmektedir.

Ekler

Ek 1. Arman'ın Birincilik Diploması ile İlgili Verdiği Dilekçe

5 . F . Bandu 7. S. Mu.
H . RECEP ef. bin. Mehmet
6 - 82
10

Huzuru alif Kumandaniye

Bendeniz Mülğa Bahriye Muzika Mektebine 332 Senesinde Duhul ittim. ve Mektebi Birinci Derecede İkmâl İttim isede harp Dolayısıyla Şehadetname Vermediler. tahsilini ikmâl ittigimın Mektep Bu defa B . E . H . biyece Orta tahsilli Mektepler Derecesine Tefrik edilmiştir. Tahsilini ikmâl İttigim Mektepten Verilmesi icabeden Şehadetnamenin İtasına Delaletleri Maruzdur. ef.

N° 4

5 . F . Bandu MU.
14

İs'af ve İstirhamıma Müsaade Buyurulması Rica olunur ef.

Bandu Muallimi
H. Recep

14.1.1932
296

S - II
14 - 1 - 912
3518

Ek 2. Arman'ın 1916-1931 Yılları Arası Atama Bilgileri

(3)

Yedinci sınıf askerî mızıkâ muallimi
 Üsküdarlı Hali bini
 Recep Ef.

Sicil Tevellüdü
 82 1318- 1320

1-Eylül -1332 Mektebe duhulü
 1-Eylül -1335 Nefer
 1-Eylül -1340 Mızıkâ gedikli namzedi
 1-Mart -1926 Üçüncü sınıf gedikli zabiti
 30-Ağs -1929 İkinci sınıf gedikli zabiti(Yedinci sınıf askerî mızıkâ muallimi)

 Gedikli zabıt mektebinde
 1-Temmuz-1926 Donanma mızıkasına
 13-Nisan -1927 Ertugrul mızıkasına
 1-Haziran-1928 Deniz mızıkasına
 28-1.teş -1931 Kara Ms.emrine naklen 5. Fırka mızıkâ muallimliğine ...

Künyesinde meşruhatı ve harp kıdem zamları yoktur.

Şaim

Musaddaktır. 30-2.Teş-1931

Karim

Müfafaarî millîye vekâleti celilesine

(8)

Bendeniz 1341 senesi müzik mektebinde birinci dereceyle mezret ederek gedikli zabıtlığına terfi ettim.

Küçük zabıtlığım sıralarında mektepte nazari derslere ve sonra Donanma müzikasında ikinci muallim olarak çalıştım ve talebe hayatından bu ana kadar ameli ve nazari mülumati lazıma ihtisap etmekle bunı daha ziyade terfi ve terakki ettirmek üzere. Kara ordusu emrinde bulunan fırka müzikası muallimi olarak vatan ve millette borçlu olduğum vazifeyi muvafıkla ifa etmek arzuyu hâkişinde bulunduğumdan icrazi naklim hakkında lazim gelen muamelelerin icrasını istida ve istihdam eylerim efendim.

Salname 3652
Yıl 82

İçare amiri beyefendiye
arzı tahtım.

Müzik muallimi

Müzik muallimi
gedikli zabıtlığına terfi
Halit Recep

İhsan

J. A.
319

Abakarni Kumandanıya
Tahdim bulinde efendim.

7.5.29
143839

7-May-29
J. A.
Kuvvet

J. S.
493

Ek 3/2. Arman'ın 28 Mart 1931 Tarihli Kara Kuvvetleri Bandolarında Çalışmak İstedğine Dair Dilekçesi

M . M . V .

7.Nci sınıf Müzika muall
Uskûdar'lı Halit
Recep Ef.
3652 - 82

Efendim.

Elyevm Dz.Gd.Kç.Z.Mp.Müzika muallimi olarak ifayı vazife etmek-
teyim.Bukerre Kara Ordusu Fırka muzikalarından birine re'sen muallim
olarak naklen tayinime müsaade buyurulmasını istida ve istirahat ey-
lerim efendim.

T.C.
DZ. GEDİKLİ KÜÇÜK ZABIT
İHZARİ MEKTUBU
MÜDÜRÜLÜĞÜ
SAYI 444

28 931
Dz.Gd.Kç.Z.Mp.Müzika M.

Mm.Üs.Bah.ve Mst.Mv.Kumandanlığını:
Mektebin müzika muallimi Recep Efendinin istidası arz ve takdim
kılındı efendim.

Dz.Gd.Mp.Md.V.
Bnb.

Ramiz

Mm. Üs. Bah. ve Mst. Mv. K.
Muamele Ş. N. 5545
geldiği tarih 29.7.1931

Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları

Ek 4. Riyaset-i Cumhuriyet Tarafından Hazırlanan Sınav Programı

Ankara-Yenişehir
18/5/1931

RIYASETİCUMHUR
MUSİKİ HEY'ETİ M.M.V. Zat İşleri D. Riyasetine
Şefliğine
No. 232

(12)

Hülasa :
Halit Recep efendinin
muallimlik imtihanı
için Ankara'ya dave-
ti icabında ,,

Deniz müzikasından Kara ordusu müzik muallimliğine naklini dile-
yen 7.inci sınıfa mensup Halit Recep efendinin dileğinin olması
için ilişik programa tatbikan Ankara'da müessesemizde imtihandan
geçmesi muktazıdır . Celbine mütedair müsmelenin ifası için lazım-
gelenlere emrühayale buyurulması maruzdur efendim . R . M . H .
Şef

[Handwritten signature]

Zat İşleri Dairesi - 11. 5. 1931

D. K. R.
41191

3
2849
19, 5, 1931

Ek 4. Riyaset-i Cümhur Musiki Heyeti Tarafından Hazırlanan Sınav Programı (devam)

Ekzekütan vaziyetinde olmayıp mızıkâ muallimliğini bilfiil ifa eden ve edecek olan 7.inci sınıf mensuplarının imtihan programı :

	Sual sırası	Sual kıymeti
Ekütlerden veya büyük parçalardan muntahap bir eser veya deşifre	1	5
Bir Piyano'dan bando için partiyon tanzımı	2	5
İstiktâbı musikî	3	5
Transpozisyon	4	5

Tan numara (20), üssü mizan (12) dir .

İstiktapta usul kösterilecek , fakat notaların isimleri tayin edilmeyecektir .

İstiktapta sınıflar yükseldikçe imla ittirilecek eserler derece , derece yükseltilerek telif olunur .

İstiktaptan sıfır alanlar tekrar imtihana tabi tutulurlar ve diğer suallerin birinden sıfır alanlar , hatta üssü mizanı da ikmal etmiş olsalar imtihanları kabul edilmez .

Bilfiil mızıkâ muallimliğini ifa edecek olan ve etmekte bulunanların imtihanlarında intihap edilecek (birinci suale ait) eserlere çalışmak üzere taliplere birer hafta mühlet verilir .

18/5/1931

Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları

Ek 5. Riyaset-i Cumhuriyet Müzik Heyeti Tarafından Hazırlanan Sınav Sonuç Belgesi

14/6/1931

Deniz müzikasından yedinci sınıf müzik muallimi Halit Recep efendinin yapılan imtihanında kazandığı numaraları mübeyyin cetveldir .

Milalahazat	Üstü mizan	4.Sualin beşerden mecmu-kıymet-i	İmtihanda kazandığı numaraların yekununu gösterir sütun	Transpo-zisyon	Musiki istiktabı	Partisyon tanzimi	Mıntahap parça
İmtihanda muvaffak olmuş ve gayanı taktir bulunmuştur .	12	20	Onyedidir.(17)	5	5	3	4

Hey'eti müeyyize :

Riyaseticumhur Musiki Hey'etinden .

Sı. 2. Muallim

Sı. 3. Muallim

Sı. 3. Muallim

Sı. 3. Muallim

Sı. 5. Muallim

Yel. Samir

Sade

S. İhsan İ. Ahmet

Musaddaktır .

Ek 6. Arman'ın Dosya Safha Cetveli

7

No. 1 Dosya safha cetveli

Recep

Sicil numarası : <i>445-82</i> Dahul tarihi : <i>1-5-1935 Mfr</i> Tehakküt tarihi :	İsmi : <i>Habib Mehmet Arman</i> Babasının ismi : <i>Recep Mehmet</i> Memleketi : <i>Konaklı</i> Doğum tarih : <i>1918-1920</i>	Fotoğraf mahalli	Nerde ve hangi mektepte hangi husus tahsil görmüştür. Derecesi :
---	--	------------------	---

Sınıfı rütbesi nasp tarihi	Kıta'sı veya memuriyeti	Mahalli	Hizmetin neveleri ve müddetleri												İzin	Hava tebdili	Hapis	Kıdem zammı														
			Tayin tarihi			İltihak tarihi			Ayrılma tarihi			Kıta'sı dahilî geri							Kıta'sı haricî geri			Şirket geçen müddet										
			G	A	S	G	A	S	G	A	S	G	A	S					G	A	S	G	A	S								
<i>1-5-1935</i>	<i>Konaklı</i>	<i>Konaklı</i>	<i>28</i>	<i>1</i>	<i>911</i>	<i>3</i>	<i>12</i>	<i>911</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>911</i>																					
<i>1-5-1935</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>933</i>				<i>15</i>	<i>4</i>	<i>933</i>																					
<i>1-5-1935</i>	<i>İstanbul</i>	<i>Konaklı</i>	<i>28</i>	<i>12</i>	<i>938</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>938</i>	<i>26</i>	<i>20</i>	<i>938</i>																					
<i>4-5-</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>938</i>																											
<i>30-8-1939</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>1</i>	<i>7</i>	<i>942</i>	<i>2</i>	<i>8</i>	<i>942</i>																								
<i>6-5-</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>30-8-1932</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>5-5-</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>30-8-1938</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>4-5-</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>30-8-1944</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>3-5-</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>30-8-1938</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>946</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>946</i>																								
<i>10-1-1935</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>952</i>	<i>17</i>	<i>6</i>	<i>952</i>																								
<i>10-1-1935</i>	<i>İstanbul</i>	<i>İstanbul</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>952</i>	<i>17</i>	<i>6</i>	<i>952</i>																								

En çok ehil olduğu geri hizmetler ve ihtisası <i>2-5-1935</i>	Mükemmelen teklüme ve tercümeye muktedir olduğu yabancı diller	Gördüğü kurslar	Tarihi
--	--	-----------------	--------

Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları

Ek 7. Arman'ın İşitme Kaybı Nedeniyle Geri Hizmette Görev Yapmak İstedğine İlişkin Dilekçesi

Kıt'ası Harp Okulu Bandosu
Rütbesi S.Ş. Bando muallimi
Adı ve soyadı: Halit Recep Önt
Babasının adı: Mehmet
Memleketi : Üsküdar
Doğum tarihi : 1318
Duhulu : 1332
Nasbı : 30/Ağustos/938
Sicil No.sı : 926-82

---kara---
17/1/945

Harp Okulu Komutanlığına yüksek makamına

1914 senesinden beri Müzik mesleğine müntesibim. bu işe başladıktan sonra geçirdiğim Kulak hastalığımı müteakip kulaklarım ağır işitmeğe başladı. müteaddit defalar yehiden teşkiline memur edildiğim Bandoların elemanlarını yetiştirmek için fazla çalıştım, bu yüzden zamanla düzelir ümidle beklediğim bu arıza gün geçtikçe arttı. son günlerde ise fısıltıyı işitmekte, konuşma sesini ancak bağırıldığı takdirde duyabilmekte, Müzik seslerinin ise pek kuvvetli olanını tefrik etmekte, yumuşak ve zayıf sesleri hiç duyamamaktayım.

Bu yüzden bir müddet yatmış olduğum Cebeci Askeri Doktor tabikat okulunun ilişik hasta taburcu tezkeresinde, Kulak mutahassıslığının teşhisinden de anlaşılacağı ve hile Bandoculuğun icap ettirdiği incelikler dahilinde çalışma imkanlarını gaip etmiş bulunduyorum. Bu vaziyete göre Orduma daha faydalı olabilmek için Müzik sesleriyle ilgili olmıyan (büro işleri nev'inden) sabit ve geri bir hizmette istihdamımı yüksek buyruklarına saygı ile arz ederim.

H. O. EVRAKI	
Evrak No.	30146
Tarih	17-1-944

18-1-944
15078

(K.) Harp Okulu Bando Şefi
S.Ş. Bando muallimi
17/1. Karan-1944
M. G.

Ek 8. Arman'ın Deniz Mızıkla Sınıf Okulu Başöğretmenliğine Atanmasına İlişkin Katılış Belgesi

T. C.
M. M. V.

DENİZ ASTSUBAY HAZIRLAMA ORTAOKUL KUMANDANLIĞI KARARGÂHI

PER - 4003-22-57 ASM Baylerbeyi 26 Nisan 957

KONU : Katılış ve Ayrılışlar

Deniz Kuvvetleri Kumandanlığına

REF : Dz.K.K.lığının 4310 ASL-1 sayılı ve 26 Mart 957 tarihli tayin ya-
zısı.REF (a) ile İstanbul Boğazi Mis.Mv.K.Bandosundan Okulumuz Mızıkla sınıf
okulu başöğretmenliğine atanan S.2.Mzk.Ü. Halit Recep Arman (926-451) ın
25 Nisan 957 günü okula iltihakla görevine başladığını arz ederim.

F. DENİZMEN

Güverte Albay

Deniz Astsubay Hazırlama Orta Okulu Kumandanı

DAĞITIM

Elleği :

Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı
Deniz Eğitim Kolordu Kumandanlığı
İst. Boğ. Mis. Mv. Kumandanlığı

Dz. Personel Beketleri
Sayı : 79
Tarih : 26 Nisan 1957
Kısım : I

Dz. Personel Beketleri S. 22
Sayı : 1496
Tarih : 6.5.957
Kısım : III

Ek 9. Arman'ın Hizmet Yıllarını Gösteren Belge

T. C.
Millî Savunma Bakanlığı
Kara Kuvvetleri Komutanlığı
Personel Başkanlığı
As. Mev. S. 2. Ks.
Sayı: 305/117731
Dosya No: Şahsi

Ankara
1 Ocak - 1956

Öz: Bando Öğretmeni Halit Recep Arman'ın tesbit edilen hizmet müddetleri Hk.

Boğazlar ve Marmara Deniz Kor. K.lığına
İstanbul

Karşılık: 15 Aralık 1955 gün ve Frs.Ş.1 nci Ks.16811 sayılı yazıyla

İstanbul Boğazi Müstahkem Mevki K.lığı bandosunda görevli 2 nci sınıf bando öğretmeni Halit Recep Arman(926-82)ın yaş haddine uğrayacağı tarih ile bu tarihe kadarki fiili ve itibari hizmetlerinin tesbiti hakkındaki dilekçesi üzerine dosyası incelendi:

Adı geçenin 1 Eylül 1332 tarihinde Deniz Çarkçı okuluna ve 1 Eylül 1335 tarihinde askere girdiğine ve 1318 doğumlu olduğuna göre 19 yaşını tamamladığı 1 Temmuz 1337 tarihinden 60 yaşını tamamlayacağı 14 Temmuz 1962 tarihine kadarki tekaüde tabii fiili hizmeti 41 sene dir.

12 Kasım 1947 tarihinden 31 Aralık 1949 tarihine kadarki süre için müstehak olduğu 1 sene 24 gün şark zammı ve 1 Ocak 1950 tarihinden yaş haddine uğrayacağı 14 Temmuz 1962 tarihine kadar geçecek 12 sene 6 ay 14 günlük süre için 5434 sayılı kanunun 32 nci maddesi gereğince hak kazanacağı 5 sene 1 ay 18 gün fiili hizmet zammı ile birlikte tekmil hizmetinin 45 sene 2 ay 12 günden ibaret bulunduğunun adı geçene duyurulmasına emir buyurulmasını arz ederim.

K. K. Frs. Bşk. Y.
Tuğg.
Cemil Uluçevik

2.

v. sarıhan
2/öcal.
m. d. y. ul.
2/öcal.

Ek 10. Arman'ın Afganistan Ordusuna Katılışı ve Ülkeye Dönüşüne Dair Belge

Kâbil Büyük Elçiliğine

Konya'da Fırka Bandosu Şefliğinde bulunduğum sırada Afgan Hükûmetinin talebi üzerine ; Millî Mîdafaa Vekâletinin:(Zat İşleri Um.Ml.Mr.) 30.9.1933 tarih ve 292 No.11 emirlerle Afgan Ordu muzikaları teşkilatını yapmağa ve talimi terbiyesine intihap ve memur edildim .

Keyfiyet 5.inci Kolordu Kumandanlığının(Ş.2) 2.10.1933 tarih;1660 No.11 ve 5.inci Fırka Kumandanlığının 4.10.1933 tarih ; 4406 No.11 emirlerle bana tebliğ olduğundan sonra kıtamdan ayrılarak Afganistan'a geldim. Konturat mucibince üç yıl çalıştım . Hizmetimden meınur kalan Afgan Hükûmeti konturatin üç yıl daha temdidini teklif etdi . Terfi ve sicil zamanım geldiği cihetle Orduma iltihakım icap ettiğinden daha bir yıl kalmaklığım tensip olunmuşdu . Buna göre 1937 nisan ayında son bir yıllık müdetde bitiyor ve buradan hareketle Orduma iltihak edeceğim .

Memlekete avdetde derhal vazifeye başlayabilmek üzere şimdiden kıtamın tesbiti ve fırka bandolarından birine şef olarak tayinimin icrası için işbu istidamın Millî Mîdafaa vekâletine gönderilmesine Büyük Elçilikçe vesatet buyrulmasını saygılarımla dilerim .

Kinye pusulası
ilişiktir

19 birinci teşrin 1936.

Afgan Hükûmeti hizmetinde
Ordu muzikaları ve Seray Muzikası

Şefi

Halit Recep

H. Recep

926 - 82

No. 12.
20.10.1936.

Pula talii degilcein.
Kausales
H. Recep

Ek 11. Halit Recep Arman'ın Eser Listesi (MSB, Yön.Hiz.Gen.Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk. Müzik Arşiv Şb. Md.lüğü; İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı; Tekin, 2020: 2458-2462.)

Marşlar

1. Tir-i Müjgan Marşı (1916)
2. Donanma Marşı (1921)
3. Trakya Marşı (1922)
4. İnönü Marşı (Savaş Dönüşü Marşı) (1926)
5. Türkiye (Vatanıma) Marşı (1927)
6. Merasim Bölüğü Marşı (1927)
7. Kamp Dönüşü Marşı (1930)
8. Gemici Marşı (1930)
9. Deniz Astsubay Okulu Marşı (1930)
10. Borulu Marş No: I (1930)
11. 8. Kolordu Marşı (1930)
12. Gölcük Marşı (1931)
13. Borulu Marş No: II (1931)
14. Turgut Reis (Zırhlısı) Marşı (1931)
15. 2. Ordu Marşı (1931)
16. Afgan Milli Marşı (1932)
17. Küçük Asker No: 1 (1934)
18. Başkomutana Selam Marşı (1935)
19. Afgan Alayı Marşı (1935)
20. Nizam Karakolu Marşı (1939)
21. Ateş Altında Marşı (1939)
22. Selam Padişahım Marşı (1940)
23. Afgan Marşı (1940)
24. Kız Kulesi Marşı (1941)
25. Çankaya Marşı (1942)
26. Mesudiye Marşı (1945)
27. İzmir Ufuklarında Marşı (1946)
28. Teyyareci Adımız (Hava Harp Okulu) Marşı (1948)
29. Atatürk Marşı (1952)
30. Olimpiyat Marşı (1952)
31. Bizim Alay Marşı (1953)
32. Parade Marşı (1955)
33. Deniz Harbiyesi (Borulu) Marşı (1956)
34. Salon Marşı (1957)
35. Komodor Marşı (1958)
36. Özdeniz (Adnan Özdeniz) Marşı (1960)
37. 1. Zırhlı Tugay Marşı (1961)
38. Zırhlı Tugay Marşı (1960)
39. 1. Zırhlı Tümen Marşı (1962)
40. 1.Ordu Marşı (1964)
41. Dumlupınar Marşı (1965)
42. 3.Ordu Marşı (1965)
43. Necdet Uran Marşı (1965)
44. 65. Tümen Marşı (No:1) (1965)
45. 65. Tümen Marşı (No: 2) (1965)
46. Kızlar Kampı Marşı (1966)
47. Silahlı Kuvvetler Marşı (1966)
48. Alay Sancağı Marşı (1967)
49. Deniz Harp Okulu Marşı (1967)
50. Selimiye Marşı (1968)
51. Bizim Marş (1971)
52. Hint Alayı Marşı (1971)
53. Silahlı Kuvvetler 50. Yıl Marşı (1972)
54. Al- Mashriq (1973)
55. Aziz Bhatti (1973)
56. Murde Mujahid (1973)
57. Armughane E Hejaz (1973)
58. Ae Ae Ghazi (1973)
59. Pakistan (1973)
60. Türk Deniz Kuvvetleri Marşı (1975)
61. Deniz Piyade Marşı (1977)
62. Denizciler Marşı (1978)
63. Deniz Lisesi Marşı (1978)
64. Anafartalar Marşı (1978)
65. Çanakkale Geçilmez Marşı (1978)
66. Çanakkale Marşı (1978)
67. Kuvvayi Milliye Marşı (1978)
68. Deniz Hava Filosu Marşı (1979)
69. Tören Marşı (1979)
70. Alayın Geçidi Marşı (1979)
71. Küçük Asker Marşı No: 2 (1980)
72. Deniz Harp Okulu Derneği Marşı (1980)
73. Selanik Marşı
74. Akropat Marşı
75. Avdet Marşı
76. Harp Filosu Marşı
77. Edirne Marşı
78. Asker Marşı
79. Üsküdar Marşı
80. Marş-ı Kumandan (Komutan Marşı) (Tekin 2020, 2458)
81. Marş-ı Kale-i' Cengi (Savaş Kalesi Marşı)

Ek 11. Halit Recep Arman'ın Eser Listesi (MSB, Yön.Hiz.Gen.Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk. Müzik Arşiv Şb. Md.lüğü; İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı; Tekin, 2020: 2458-2462.) (devam)

(Tekin 2020, 2459)

82. Marş-ı Riş Khor (Riş Khor Marşı) (Tekin 2020, 2460)

83. Marş-ı Muhafız-ı Şah (Kral Muhafızı Marşı) (Tekin 2020, 2461)

84. Marş-ı Ordu (Ordu Marşı) (Tekin 2020, 2461)

85. Selam-ı Vüzera (Vezirleri Selamlama) (Tekin 2020, 2462)

Orkestra Eserleri

1. Fanfar Polka (1917)
2. Topuz Bey Opereti (1917)
3. O Olmasın Bu Olsun (Operet) (1917)
4. Korkulu Rüya (Kız Okulları için Üç Perdelik Operet)
5. Binnaz (Operet) (1926)
6. Aşk Öürken Fantezi (1931)
7. Gece Perileri (Operet) (1933)
8. Geçen Günler Fantezi No:1 (1940)
9. Uzaktaki Sevgiliye Potpuri (Fantezi) (1941)
10. Bahar Sabahı Uvertürü (1941)
11. Yeni Yıl (1942) (Bu eserin notaları bulunamamıştır.)
12. İstanbul Geceleri Uvertürü (1947)
13. İstanbul Geceleri Vals (1947)
14. Geçen Günler Fantezi No:2 (1964)
15. The Voice Of My Heart (Sevgimin Sesi)
16. Denizciler Uvertürü
17. Avcılar Kampı Uvertürü
18. Aşk Rüyası (Fantezi)
19. Bahar Hasreti (Fantezi)
20. İsimsiz Fantezi
21. Yurt Sesleri Fantezi
22. Yurda Dönüş Fantezi
23. Doğuda Düğün Fantezi
24. Güller Açarken (Fantezi)
25. Küçük Su Valsi
26. Spor Valsi
27. Bahar Gülü Valsi
28. Aşk Mevsimi (Tango)

29. Doğu

30. Tulu'u Afıtab Romans (Güneş Doğarken-Romans) (Tekin 2020, 2458)

31. Der-bağ-ı Gül (Gül Bağında) (Tekin 2020: 2459)

32. Vals-i Hurd (Küçük Vals) (Tekin 2020: 2459)

Düzenlemeleri

Marş Düzenlemeleri

1. İzmir Marşı (1938)
2. Habsburg Marşı (1939)
3. Reichsritter Fanfare Marş (1939)
4. Marş Militer No:3 (1945)
5. Terretorial Marş (1945)
6. Silahhane Marşı (1951)
7. Sakarya Marşı (1951)
8. Gazi Osman Paşa Marşı (1951)
9. Süvari Marşı (1951)
10. Cezayir Marşı (1951)
11. Sen de Gel Marşı (Nihal Gözenkan-1960)
12. Denizaltı Filosu Marşı (1973)
13. Şen Gemiciler Marşı (1974)
14. Cenk Sanatımız Marşı (1974)
15. Kalkın Tayfalar Marşı (1974)
16. Karadeniz ve Gemiciler Marşı (1977)
17. Barbaros Hayreddin Marşı (1974)
18. Kıbrıs Marşı (1974)
19. Piyade Marşı (1974)
20. Girneden Bağladık Yol Marşı (1974)
21. Cezayirli Hasan Paşa Marşı (1977)
22. Yavuz Zırhlısı Marşı
23. Nizamski Marşı
24. Selanik Marşı
25. 100. Yıl Marşı (A. Adnan Saygun)
26. 100. Yıl Marşı (Sebahattin Kalender)
27. 100. Yıl Marşı Cemal Reşit Rey)
28. 100. Yıl Marşı (Hikmet Şimşek)

Ek 11. Halit Recep Arman'ın Eser Listesi (MSB, Yön.Hiz.Gen.Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk. Müzik Arşiv Şb. Md.lüğü; İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı; Tekin, 2020: 2458-2462.) (devam)

Orkestra Düzenlemeleri

Halk Müziği

29. Türk Halk Müziği No: 15 (1967)
30. Türk Halk Müziği No: 17 (1967)
31. Türk Halk Müziği No: 21 (1973)
32. Türk Halk Müziği No: 26 (1973)
33. Kasap Havası (1975)
34. Kasap Fantezi (1975)
35. Çerkez Oyun Havası (1975)
36. Balkan Oyun Havası (1975)
37. Karadeniz Horonu (1975)
38. Yine de Şahlanıyor (Serhat Türküsü) (1975)
39. Karadeniz Halk Müziği (1976)
40. Türk Halk Müziği Erzurum Oyun Havaları (1976)
41. Artvin Oyun Havaları (1976)
42. Halk Türkülerinden Dermece
43. Kırım Müziği ve Türk Halk Müziği (İstanbul)
44. İstanbul Halk Türküleri No: 1
45. Estergon Kalesi
46. Düzenleme No: 1
47. Düzenleme No: 2
48. Düzenleme No: 3
49. Düzenleme No: 4
50. Düzenleme No: 5
51. Doğudan Ezgiler (Potpuri)
52. Afgan Müziği

Sanat Müziği

53. Türk Sanat Müziği No: 1
54. Son Mektup (1975)
55. Hatırla Sevgilim (1975)
56. Neden Bilmem (1975)
57. Sensiz Ey Şuh (1975)
58. Nasıl Geçti Habersiz (1975)
59. Manolyam (1975)
60. Unutulmaz (1975)
61. Geçsin Günler (1975)
62. Erişti Nevbahar (1975)
63. Bir Neş'e Umdu Gönül (1975)

64. Bir Alev, Bir Işık (1975)
65. Aklımı Başımdan Aldı Gözlerin (1975)

Hafif Müzik Düzenlemeleri

66. İstanbul Kızı (Foks Trot)
67. Buruk Acı (Vals)
68. Kuş Olup Uçsam (Vals) (1975)
69. Bal Arıları (Vals) (1975)
70. Saman Yolu (Vals) (1975)
71. Aklımı Başından Aldı Gözlerin (Vals) (1975)
72. Vanstep (Polka)
73. Fantezi Romanesco (stefanesco) (1939)
74. Echo de Russie Potpourri (1939)
75. Madam Butterfly (1939)
76. Consécration du Temple Fest (1945)
77. Über den Wellen Vals (Dalgalar Üzerine) (1945)
78. Carmen Silva Vals (1945)
79. Comedie D'Amour Vals (1945)
80. Fascination Vals (1962)

Kitap Ve Metotları (Arman 1958, 261)

1. Tarihte Bahriye Mızıkaları (1958)
2. Deniz Kuvvetleri Marşlar Albümü (1977)
3. Müzik Kuramları (Nazariyat-ı Müzik)
4. Orkestrasyon (Müzik Enstrümantasyonu)
5. Bando Çalgıları Metodu

Kaynakça

Akman, Fatih (2012), “Halid Recep Arman’ın Çoksesli Türk Müziğinin Gelişimine ve Armoni Orkestrası Repertuvarına Katkıları” (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul: T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anabilim Dalı Genel Müzikoloji Programı

Akman, Fatih (2018), “1933-1942 Yılları Arasında Çoksesli Müziğin Afganistan’da Kurumsallaşması ve Halit Recep Arman’ın Bu Sürece Katkıları”, Etnomüzikoloji Derneği Uluslararası Etnomüzikoloji Sempozyumu Müzik ve Politika Sempozyum Bildiri Kitabı, www.etnomuzikoloji.org, (Erişim tarihi: 18.06.2021)

Akman, Fatih (2020), “Osmanlı Döneminden Günümüze Türk Askerî Bando Okulları”. Güzel Sanatlar Alanında Teori ve Araştırmalar II, (editör, Vasfi Hatipoğlu), 61-80, İstanbul: Gece Kitaplığı Yayınları

Alimdar, Selçuk (2016), “Osmanlı’da Batı Müziği”, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Antep, Ersin (2011), “Türk Marşının Babası, Afganlar’ın Donizetti’si”, *Andante Dergisi*, sayı 63, www.muzikoloji.org/kose/kose_yazisi_goster.aspx?yazi_id=16, (Erişim tarihi: 10.05.2021)

Arman, Halit R. (1958), *Tarihte Bahriye Mızıkaları*, İstanbul: Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı Meslek Kitapları

Arman, Halit R. (1929), “EK- 3/1: Arman’ın 6 Mayıs 1929 Tarihli Kara Kuvvetleri Bandolarında Çalışmak İstedğine Dair Dilekçesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1931), “EK-2: Arman’ın 1916-1931 Yılları Arası Atama Bilgileri”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1931), “EK- 3/2: Arman’ın 28 Mart 1931 Tarihli Kara Kuvvetleri Bandolarında Çalışmak İstedğine Dair Dilekçesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1931), “EK- 4: Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti Tarafından Hazırlanan Sınav Programı”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1931), “EK- 5: Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti Tarafından Hazırlanan Sınav Sonuç Belgesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1932), “EK-1: Arman’ın Birincilik Diploması ile İlgili 14 Ocak 1932 Tarihli ve 22/6 Sayılı Dilekçesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1936), “EK- 10: Arman’ın Afganistan Ordusuna Katılışı ve Ülkeye Dönüşüne Dair Belge”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1944), “EK- 7: Arman’ın İşitme Kaybı Nedeniyle Geri Hizmette Görev Yapmak İstedğine İlişkin Dilekçesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1956), “EK- 9: Arman’ın Hizmet Yıllarını Gösteren Belge”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (1957), “EK- 8: Arman’ın Deniz Mızıkası Sınıf Okulu Başöğretmenliğine Atanmasına İlişkin

Katılış Belgesi”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (t.y.), “EK- 6: Arman’ın Dosya Safha Cetveli”, Ankara: MSB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arşivi

Arman, Halit R. (t.y.1), “Ek-11 Halit Recep Arman’ın Eser Listesi (Türlerine Göre)”, İstanbul: İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı Tarihi Deniz Arşivi Şube Müdürlüğü

Bilgin, Bora (2010), “Bando Müziğinde THM Etkisi” *Musîki Dergisi*, www.arsiv2007.musikidergisi.net/?p=259, (Erişim tarihi: 10.05.2021)

Cangal, Nurhan (2011), *Müzik Formları*, Ankara: Arkadaş Yayınevi

Çağlak, Erkut ve Filiz, Sevil (2018), “Türk Devlet Geleneğinde Askerî Müzik ve Askerî Müzik Eğitimi”, *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi*, Sayı. 7, 29-56

Gazimihal, Mahmut R. (1955), *Türk Askerî Müzikleri Tarihi*, İstanbul: Maarif Basımevi

Gazimihal, Mahmut R. (1957), *Yüzyıllar Boyunca Mehterhane ve Türk Müzik Kalkınışı*, İstanbul: Maarif Basımevi
İstanbul Deniz Müzesi Komutanlığı Arşivi

Kaynak Kişi: Halit Recep Arman’ın Oğlu Türkay Arman ile Yapılan Telefon Görüşmesi, 11 Mart 2012

Mugglestone, Erica (1985), “Guido Adler’s “The Scope, Method, and Aim of Musicology” (1885): An English Translation with an Historico-Analytical Commentary”, *International Council for*

Traditional Music Stable, <http://www.jstor.org/stable/768355>, (Erişim tarihi: 10.05.2021)

MSB, Yön.Hiz.Gen.Md.lüğü Kültür ve Sanat Daire Bşk. Müzik Arşiv Şube Müdürlüğü

Özkan, İsmail H. (2006), *Türk Musıkisi Nazariyatı ve Usulleri*, İstanbul: Ötüken Yayınevi

Renders, Hans, (2008) “Did Pearl Harbor Change Everything?: The Deadly Sins of Biographers,”

Journal of Historical Biography, Bahar, 3, 98-123., www.ufv.ca/jhb, (Erişim tarihi: 10.05.2021)

Tanör, Bülent (2008), *Osmanlı-Türk anayasal gelişmeleri* (17. Baskı), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Tekin, Erhan (2004), “Cumhuriyet Döneminde Çoksesli Türk Askeri Müziğimizin Gelişmesinde Etkili ve Önemli Olan Bir İsim: Halit Recep Arman”, *Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişimi Sempozyumu*, KK Basımevi ve Basılı Evrak Depo Müdürlüğü, Ankara

Tekin, Erhan, (2020), “Bando Yarbay Halit Recep Arman’ın Afganistan’da askerî müzik alanında bando çalışmaları ve besteleri”, *Rast Müzikoloji Dergisi*, Kış, Vol.8 No.2, 2444-2470

Üngör, Etem R. (1965), “Türk Marşları”, Ankara, *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları*

Üngör, Etem R. (1981), “Büyük Marş Bestekarı, İlk Ve Tek Bando Generalimiz Halit Recep Arman”, İstanbul: Musiki Mecmuası, Sayı. 458, 19-26

Oxford Learner’s Dictionaries, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/spellcheck/english/?q=dirigere+> (Erişim tarihi: 10.05.2021)

TDK, <https://sozluk.gov.tr> (Erişim tarihi: 10.05.2021)

TDV, <https://islamansiklopedisi.org.tr/vaka-i-hayriyye>, (Erişim tarihi: 10.05.2021)

Halit Recep Arman's life and contributions to Turkish military music

Extended Abstract

This study examines the life of Navy Band Lieutenant Colonel Halit Recep Arman, who marked a period in Turkish military music history with his 85 marches, 32 orchestral works and 80 orchestral arrangements including Turkish folk music, Turkish art music as well as music history book and instrument methods, and his contributions to Turkish military music. He also worked as a music teacher in various bands and schools within the Navy, Army and Air Forces. He established the first military band and music school in Afghanistan, where he went twice between 1933-1937 and 1938-1942. He founded the fifth of the Navy military band school on September 1, 1955, that one of the important institutions in the history of Turkish military music and trained many bandmaster for the Turkish Navy bands. Arman, influenced the Turkish marches composers who came after him with his understanding of melody, countermelody, harmony and orchestration that he used in his compositions. In this study in the field of historical musicology, critical biography was used as a method. In critical biography writing, not only the life of the person, but also the society, period and environmental conditions in which he lives are discussed. The life of Halit Recep Arman is discussed from a critical perspective which is supported by different data such as interviews and musical analyses as well as various documents with related with him. In the study, it has also been determined that Arman is among the pioneering composers who contributed to the repertoire of 20th century band literature consisting of large forms with operettas, fantasies and overtures he composed for bands. The study, in which documents on Halit Recep Arman's life were published for the first time, is also a first in this respect.

Keywords

Halit Recep Arman, Turkish military music, marches, band